

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 73 / SEPTEMBRIE 2017

73

Inteligența și mentalitatea tranzitorie

| de VICTORIA ENCICA

Între ludic și creativ la ora de limba franceză

| de ELENA-CARMEN DOGARU

Utilizarea tehnologiei în cadrul programului de dezvoltare personală și socială
la copiii cu dizabilități intelectuale

| de ECATERINA GALOIU

Excursia literară – activitate extracurriculară de completare a procesului
educativ

| de IOANA-NICOLETA RUSU

Prevenirea abandonului școlar – o prioritate pentru cadrele didactice

| de ADELITA ANOCA

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experientedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

dr. Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea
Profesorilor)

dr. Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

dr. Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (Institutul de Științe ale Educației)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea
Personalului Didactic)

dr. Ema FÂCIU (Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău, Școala doctorală; Casa
Corpului Didactic "Grigore Tăbăcaru" Bacău)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

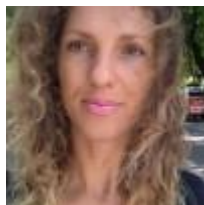
PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Inteligența și mentalitatea tranzitorie

Victoria Encica

Liceul Tehnologic Axiopolis Cernavoda

Potrivit unor studii postdouămiiste, inteligența este factorul ce distruge egalitatea economică internațională și creează diversitatea negativă. Ne propunem să urmărim câteva dintre cauzele ce au ajuns să producă frustrări și inicitvități în spațiul educațional contemporan românesc.

Într-un studiu din 2002, Richard Lynn și Tatu Vanhanen, profesori universitari recunoscuți în spațiul nordic, atingeau un subiect multă vreme evitat: inteligența ca sursă a diferenței. Deși nu a produs același efect precum republicarea sa din 2006, sub titlul „*IQ and Global Inequality*”, cartea din 2002 detaliază rezultatele analizei statistice a „*World Development Report*” și oferă verdictul următor: națiunile cu IQ ridicat dețin cornul abundenței, cele cu IQ scăzut nu-l pot atinge. Altfel spus, **coeficientul de inteligență al unui popor se află în directă legătură cu ponderea economică, recte politică, dar și cu legitimitatea, influența și puterea în lume.** Națiunea este definită ca ansamblu de indivizi și autorii propun ideea că națiunile se comportă precum indivizii. Din acest fapt derivă și concluzia lor care, inevitabil, sporește nemulțumiri în rândul cititorilor proveniți din țările „compătimate”, cu IQ mediu sau scăzut. Un aspect extrem de important subliniat însă înainte de orice speculații este acela potrivit căruia **inteligența este, în mare parte, un factor ereditar, și nu unul dobândit sau restrictiv contextual.** Din aceste două idei, se naște întrebarea: nu este posibil ca o astfel de perspectivă să lămurească și anumite aspecte ale panoramei educaționale contemporane aparținând țării noastre?

Este necesară observația că studiul prezent nu își propune o miză statistică (deci, nu se bazează pe date statistic obținute), ci se întemeiază pe o logică speculativă cu posibile completări ulterioare. Menționăm că urmează, totuși, a fi abordat un subiect ce poate isca nenumărate controverse. În fapt, subiectul inteligenței elevilor români este ineputizabil, iar studiul de față rezumă doar varianta în care acest factor este motorul diferenței în lumea școlară de azi caută să verifice necesitatea (?) unei astfel de legi în mediul educațional contemporan. Se va încerca astfel aplicarea celor două optici – inteligența ca element ereditar și raportul dintre IQ și bunăstare (*wealth*) – în speranța clarificării unor deficiențe de perspectivă. Este angoasantă ușurința cu care mediul educațional intern (de la beneficiar la educator), dar și cel extern

(de la părinți la comunitate și ansamblul mediatic) stigmatizează elevii în funcție de diversitatea lor – adică exact acel element de frontispiciu promovat în și de către Uniunea Europeană. Dacă totul „avansează” în direcția greșită?

În țara noastră, fost bloc sovietic și comunist, situația are o altă rădăcină. Iar, dacă într-adevăr inteligența este ceva cu care te naști, atunci cum poți înțelege problema unui popor îndoctrinat și conformist multă vreme, cu o inteligență defrișată de partid? Dacă inteligența este ereditară, cum a reușit ea să fie întemnițată în perioada regimului? Generațiile de „pionieri” și alte elemente îndoctrinate au dat naștere celor care azi trăiesc între două lumi: spațiul reminiscent al educației parțial comuniste, conservat în familie, și spațiul democratic al libertății de gândire și de moralitate civică. Ceea ce, pentru mulți, e un avantaj. Mai grav se arată însă faptul că această generație, pregătită în parte la școala „democrației” postdecembriste, cu excepțiile autodidacte, reflexive și cu spirit fin, pretind o lume complet nouă pentru generațiile noi, dar nu au definiția „noului”. Așadar, se reia vechiul conflict al generațiilor. Ce ne interesează aici este principiul inegalității, pe care, indiferent de paravan, îl implică orice dispută de acest tip. Ca să-l elimine, conducătorii comuniști au lansat parabola „tovarășului”, instaurând isteria unei pretinse și generalizate egalități între indivizii națiunii. În aceste condiții, situația țării trebuia reformată, astfel că peste 85% dintre liceele țării deveniseră, în anii optzeci, industriale și agricole. Chestiunea inteligenței nu era doar ereditară, ci și contextual restrictivă, ba chiar și una de oportunitate. Ulterior, după dărâmarea Cortinei de Fier, individul a fost nevoit să treacă printr-o altă perdea de reforme educaționale, oscilante (modelul american sau modelul francez?), în urma cărora, în sfârșit, poporul român a înțeles că indivizii sunt diferiți, iar, mult mai târziu, că diversitatea e mult mai prețioasă decât uniformitatea.

În zilele noastre, diversitatea a devenit iarăși amenințătoare, sfidătoare, de neînțeles. De aceea, e stigmatizată. Elevul din mediul rural suferă etichetarea ca mediocru prin comparație cu cel din mediul urban. Elevul dintr-un liceu tehnologic suportă represiunile celui de la liceul teoretic. Cel de la liceu se simte umilit de cel provenit de la colegiu ș.a.m.d. Desigur, sunt nenumărați alți factori care creează (și obligă la) ierarhizare, dar întrebarea este dacă nu cumva ereditatea inteligenței nu mai este un factor decisiv în etichetarea elevului de azi? Sunt, deopotrivă, elevi inteligenți în sfera rurală, în cea tehnologică, în cea de la stat ori în cea a educației private. Nici măcar unul dintre aceste elemente nu asigură „bunăstarea” sau

reușita elevilor în viitor. Se ajunge astfel la ideea că, în fond, deși națiunea este un ansamblu de indivizi și se comportă asemeni acestora, cum lămurau autorii citați la începutul studiului, viceversa nu e necesară. Indivizii nu se comportă ca o națiune, deci ca un bloc. Nimic – nici migrarea către urban, colegiu sau privat – nu-i asigură elevului de azi viitorul ideal la care, pașnic, visează în anii adolescenței. Așadar, înainte de a produce schimbări în sfera educațională, poporul nostru are nevoie, în mod cert, de schimbarea mentalității și de ieșirea de sub stigmatul tranzitoriu. Comunismul e mort. Democrația e un concept purist. Tranziția și experimentul trebuie să ia sfârșit.

Prin urmare, IQ-ul indivizilor nu definește și nici nu poate stabili pronosticuri al evoluției unui popor sau individ. Este esențială schimbarea opticii. Este, neîndoiește, nevoie de mulți indivizi inteligenți, pragmatici, agili, dar să presupunem că, totuși, o bucată de uscat de câteva sute de mii de kilometri pătrați de uscat (cum sunt statele de pe continentul nostru) nu poate susține decât un mic procent de ființe „înzestrate” ereditare. Ce se întâmplă cu „ceilalți”, cu cei „diferiți”? Răspunsul autorilor anterior menționați – ușor cinic – este că aceștia sunt condamnați pe viață la sărăcie. Și, se pare, că răspunsul este extrem de agreat de o majoritate. Dar dacă lucrurile nu stau așa? Matei Călinescu contura celebra imagine a piticilor pe umerii uriașilor. A. Toffler și J. Baudrillard avansau teorii ale progresului mizând pe fundația actuală a lumii – „supra-obiectul”. Dacă „uriașii” și „fundația” nu ar fi existat, „piticii” aceia – a se citi indivizii rari, geniali – pe ce și-ar fi clădit perspectiva? În concluzie, nu în egalitate și uniformitate stă (neapărat) rezolvarea dilemei. Egalitatea sună bine, dar e iluzorie. Ci în promovarea, prin familie și școală, a unei culturi a avantajelor diversității. Dacă elevul va dobândi înțelegerea că, deși nu este la fel de inteligent, de curat sau de bogat ca el, individul care îl servește, îi poate fi prieten, utopia maximului moral nu ar mai fi doar o metaforă a perfecțiunii, ci aproape o realitate. Este vorba, întrucâtva, de efectul Butterfly. Ne suntem necesari reciproc.

Bibliografie selectivă:

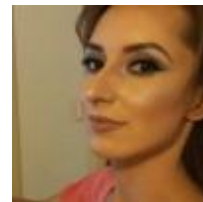
Lynn R., Vanhanen T. (2000), *IQ and the Wealth of Nations*, Praeger, Westport, Connecticut London.
Lynn R., Vanhanen T. (2006), *IQ and Global Inequality*, Washington Summit Publishers, Georgia, Atlanta.
Călinescu M. (1995), *Cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism*, traducere de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, posfață de Mircea Martin, Univers, București.

Toffler A. (1973), *Șocul viitorului*, traducere de Leontina Moga și Gabriela Mantu, cuvânt înainte de Silviu Brucan, Editura Politică, București.
Baudrillard J. (2008), *Societatea de consum. Mituri și structuri*, ed. a 2-a, traducere de Alexandru Matei, prefată de Ciprian Mihali, Comunicare.ro, București.

Între ludic și creativ la ora de limba franceză

Elena-Carmen Dogaru

Grup Scolar de Chimie Industrială
Pitești

Acum mai mult de treizeci de ani, un grup de experți în didactica limbii franceze ca limbă străină (FLE), printre care și Jean-Marc Carre și Francis Debyser, explorau teritoriul aflat la congruența dintre joc, creativitate și limbaj, termeni care compun și titlul cărții devenite clasice *Jeu, langage et créativité* (1978). Rămân încă neexplorate multiple aspecte. Astfel, în prezent, este problematizată legătura dintre joc, limbaj și creativitate, în lumina noilor abordări ale didacticii limbii franceze și, mai ales, din perspectiva acțională instaurată de către Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi.

Pentru a se putea stabili o tipologie a jocurilor de creativitate la orele de limbi străine, trebuie analizată legătura dintre creativitate și joc, în lumina a patru nivele semantice de referință: materialul, structurile, contextul și atitudinea.

În ceea ce privește materialul – ceea ce se joacă sau ceea ce constituie punctul de plecare pentru activitățile creative, putem aminti că în contextul activităților de predare-învățare a unei limbi, orice poate fi de folos, de la cuvântul în sine până la obiectele cele mai neașteptate. Pentru a optimiza, însă, exploatarea pedagogică a jocului, este necesar să folosim toate mijloacele și resursele, pentru a încuraja creativitatea elevilor, solicitând nu numai intelectul, ci și simțurile și alegând mai ales documente autentice, reprezentative din punct de vedere cultural. În era multimedia, nu trebuie neglijate nici resursele oferite de tehnologia actuală, fără a se abuza, însă, de acestea. Un exemplu, legat strict de limba franceză ar fi acel celebru „jeu de l'oie”, care se poate juca și online, vizând, cel mai adesea, formele verbale la diverse timpuri și moduri. Dar materialele

pot fi fabricate de însuși profesorul, care poate utiliza obiecte banale – o minge pentru a face elevii să indice următorul participant la joc, imagini decupate pentru a imagina o poveste, de exemplu, pioni și zaruri, pentru a se exersa formele verbale (zarul va indica persoana la care se va conjuga verbul) etc.

Cât despre structura sau diferitele tipuri de reguli care se aplică activității ludice sau creative, trebuie să ținem cont de aspectul productiv al constrângerilor care rezultă din aplicarea regulilor. Aceste reguli sunt de mai multe tipuri: constitutive (cele care permit să se identifice un joc, dându-i caracterul distinctiv), normative (cele cărora li se supune orice jucător, chiar dacă nu sunt obligatorii), evolutive (cele pe care le actualizează orice jucător, în funcție de caz, însușindu-și cele două tipuri precedente de reguli) și metaludice (reguli generale, istorice, culturale, care se aplică tuturor jocurilor). Acestea ne-ar permite să identificăm jocurile ale căror reguli favorizează creativitatea. Este cazul celor care încurajează chiar luarea de inițiativă, întrebările, provocările, stabilirea noilor relații, explorarea ideilor, deschiderea spirituală. (un exemplu ar fi a imagina un studio de televiziune, în care fiecare cursant va avea rolul de prezentator pentru diverse rubrici ale emisiunii sau de invitat – acest joc favorizând predarea diferențiată – prin nivelul de sarcini care poate varia în funcție de cursant).

În privința contextului, acesta trimite la un cadru organizat, adesea menționat de către specialiști în creativitate, ca și de către cei din domeniul ludic. Legat de mediul cognitiv cât și de condițiile de punere în practică, un context propice permite dezvoltarea creativității înțelese ca o caracteristică personală. În cazul specific al orei de limbi străine, un context specific jocului și creativității trimite la o perspectivă interactivă. Interactivitatea este un principiu esențial, aflat la baza activităților comunicative în general și a celor ludice în special. Printr-un demers interactiv se dezvoltă abilitățile de comunicare și se obține în mod instantaneu feed-back în privința înțelegerii mesajului receptat. Ca exemplificare, jocurile de rol, prin care se simulează diverse situații de comunicare, implică în același timp interactivitate dar și creativitate, participanții la această activitate trebuind să se adapteze și să reacționeze spontan pe parcursul jocului. Jocurile de rol se pot utiliza încă de la nivelul elementar, pot viza competențe comunicative din cele

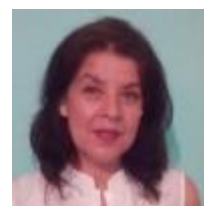
mai diverse (a se prezenta, a pune întrebări, a povesti, a justifica, a argumenta etc), iar avantajul acestora ar fi că se renunță ca cadrul rigid al învățării, participanții putând alege altă identitate și se poate reduce, astfel, teama de eroare, una din problemele care pot constitui un obstacol în exprimare. În cele din urmă, noțiunile de creativitate și de joc sunt în egală măsură marcate de importanța atitudinii celui care creează sau care se joacă. În timp ce jocul a fost uneori caracterizat ca o dispoziție specială a spiritului celui care se joacă, creativitatea este în strânsă legătură cu flexibilitatea și originalitatea.

Jocul și activitățile creative sunt, deci, apte să ajute procesele afective și cognitive, să alimenteze stima de sine, motivația și reușita școlară și să diversifice resursele de predare-învățare.

Bibliografie:

Augé, H., M.-F. Borot et M. Vielmas. Jeux pour parler, jeux pour créer, Paris, CLE International, 1981
Byram, M., G. Zarate et G. Neuner, La compétence socioculturelle dans l'apprentissage et l'enseignement des langues. Strasbourg, Conseil de l'Europe, 1997.
Conseil de l'Europe, Cadre européen commun de référence pour les langues. Apprendre, enseigner, évaluer, Paris, Conseil de l'Europe/Didier, 2001.
Silva, H. Le Jeu en classe de langue, Paris, CLE International, 2008.

Utilizarea tehnologiei în cadrul programului de dezvoltare personală și socială la copiii cu dizabilități intelectuale

Ecaterina Galoiu

CSEI Elena Doamna, Focsani

Am propus un studiu privind validarea unui program experiențial de dezvoltare personală și interpersonală pentru copiii cu dizabilități intelectuale, prin utilizarea metodelor de tip expresiv-creativ cu sprijinul tehnologiei.

Dobândirea unor comportamente asertive, în grupul de dezvoltare personală, va permite copiilor cu cerințe educative speciale să învețe despre cum sunt ei și cum sunt ceilalți și cum ar putea fi mai "potrivitiți" și

„echipați” pentru mediu. Prin grupul de optimizare pe care l-am propus ca și coordonator al acestui proiect, am dorit să reduc vulnerabilitatea psihologică la comportamente anti-sociale, diminuarea tulburărilor de conduită de aceea putem vorbi de necesitatea unei intervenții de optimizare personală în vederea creșterii adaptabilității la mediu și integrării eficiente.

Intervenția-pilot s-a desfășurat în cadrul unui Proiect educațional vizând integrarea socio-emoțională a copiilor cu dizabilități mintale. Am lucrat cu un grup de copii cu dificultăți de învățare, care urmau cursuri de inițiere în utilizarea calculatorului, cu vârste între 11 și 14 de ani.

Ipoteza de cercetare. Pornind de la ideea că există un pericol de alterare a conduitei copilului cu dizabilități dacă manifestările de revoltă, refuz, de respingere a tot ce este impus au o constanță în timp, efectele negative răsfrângându-se asupra activității școlare și integrării sociale, am presupus că participarea lor la un program experiențial de dezvoltare personală asistat de calculator îi va ajuta să-și optimizeze comportamentul astfel încât să se poată adapta și integra social cât mai eficient, să-și dezvolte abilități de utilizare al calculatorului printr-o manieră de învățare experiențial-creativă.

1. dacă adolescenții cu dizabilități cu probleme de asertivitate vor participa la un grup experiențial de dezvoltare personală și interpersonală asistat de calculator, atunci ei vor putea să-și afirme mai ușor propriile opinii și vor fi capabili să inițieze fără teamă sau inhibiții;
2. un grup experiențial de dezvoltare personală centrat pe artterapie asistată de calculator va ajuta copilul cu dizabilități mintale cu probleme de relaționare și comunicare interpersonală să inițieze mai ușor contacte verbale și nonverbale, să participe la acțiunile grupului, să primească și să ofere ajutor, stimulând creativitatea, maturizarea sa emoțională și socializarea;
3. grupul de dezvoltare personală asistat de calculator va contribui simultan la autoafirmarea, precum și la abilitarea în utilizarea calculatorului.

Astfel, s-au conturat obiectivele programului:

1. dezvoltarea și optimizarea comportamentală a copiilor cu dizabilități având tulburări socio-emoționale, de conduită, prin utilizarea metodelor experiențiale de grup, de tip expresiv-creativ asistate de calculator precum: desenul liber sau tematic, crearea de povești, jocul metaforic;
2. utilizarea calculatorului ca mijloc de motivare pentru participarea activă și creativă a copiilor, știută fiind atracția exercitată de calculator asupra copiilor;

3. evidențierea modalității experiențiale prin care calculatorul poate fi utilizat pentru dezvoltarea comunicării și relaționării directe;
4. promovarea și învățarea experiențială, ca o nouă paradigmă educațională, profitabilă în raport cu intențiile unui învățământ modern și sănătos și formarea competențelor caracteristice școlilor secolului XXI.

Parametrii care au fost observați, analizați și evaluați înainte și după derularea programului, ca o altă modalitate de validare a rezultatelor experimentului, sunt:

A. Asertivitatea, descrisă de două comportamente:

1. își asumă propriile opinii;
2. inițiază acțiuni.

„Asertivitatea reprezintă exprimarea cu ușurință a intereselor și punctelor de vedere proprii, fără teamă și fără a le nega pe ale celorlalți. Propunerea unor jocuri de rol în care exprimarea liberă a dorințelor și opiniilor într-un mediu securizant de acceptare necondiționată poate determina o creștere a asertivității. O bună asertivitate determină și o creștere a capacității de comunicare interpersonală și a relaționării persoanei”. (cf. S. Chelcea și Iluț, 2003).

B. Relaționare și comunicare interpersonală, descrise de următoarele comportamente:

3. inițiază contacte verbale;
4. inițiază contacte nonverbale;
5. participă la acțiunile grupului;
6. oferă ajutor;
7. primește ajutor;
8. comunică expresiv.

C. Autodezvăluire, descrisă de comportamentul:

9. își exprima propriile trăiri și opinii.
- Autodezvăluirea este procesul prin care persoana, de regulă după inițierea unei relații, transmite audienței informații consistente despre propria persoană.

Metodele și instrumentele cercetării. Alegerea metodelor și tehnicilor a avut în vedere atingerea obiectivelor propuse cât și posibilitatea de utilizare a calculatorului în tehnicile artterapiei, în așa fel încât să contribuie la motivarea implicării active a copiilor. Pentru selectarea și evaluarea inițială și finală a lotului de subiecți s-a folosit tehnicile proiective Testul persoanei și Testul arborelui. Metoda utilizată pentru obținerea informațiilor a fost analiza produselor activității (desenele elaborate de copii pe calculator).

Testul persoanei și Testul arborelui au fost folosite ca mijloc de „a sparge gheața”, de a distrage atenția copiilor de la propria anxietate. Cu ajutorul acestor

tehnici proiective, am dorit să evidențiez trebuințele sociale și imaginea de sine a fiecărui copil. Prin metoda interviului individual s-a urmărit obținerea informațiilor despre copil cu privire la relațiile lui cu adulții și cu convârstnicii, comportamentul socio-emoțional, adaptarea la o situație nouă, nivelul de dezvoltare a limbajului expresiv și a comunicării verbale și nonverbale. În acest sens, au fost urmărite reacția copilului la situație (este relaxat, calm, tensionat, inhibat sau neliniștit), verbalizarea (copilul conversează spontan sau răspunde numai la întrebări) și limbaj (vorbirea copilului este fluentă, greoaie, articulată, inexactă, sau precisă).

În cadrul interviului, au fost puse copilului întrebări cu privire la persoana lui: nume, vârstă, școală, clasă, adresă, preocupări, preferințe și așteptări față de mediul său familial și școală, satisfacții și eventuale insatisfacții.

Pentru interviul final a fost construită o grilă de interviu. Grila de interviu aplicată copiilor participanți la programul experiențial asistat de calculator a fost construită pentru surprinderea efectelor pe care experiența de grup a avut-o asupra lor:

Cum te-ai simțit în cadrul grupului de copii?
Ce ți-a plăcut cel mai mult în cadrul întâlnirilor de grup?
Ce ți-a plăcut cel mai puțin?
Ai învățat ceva? Ce?

Un alt instrument utilizat a fost Grila de observație a comportamentelor copiilor din timpul activităților programului de dezvoltare. Completarea Grilei de observație a comportamentului a fost făcută în mod paralel de doi observatori (de profesorul psihopedagog de la clasă și de către profesorul de informatică) în timpul activităților programului, prin bifarea unui comportament în momentul observării lui. La sfârșitul fiecărei activități se confruntau grilele și se completa o grilă finală rezultată în urma dezbaterilor. Observația cuantificată a fost folosită și pentru analiza comparativă a desenelor realizate.

Lucrul cu calculatorul a constituit o metodă inedită de abordare terapeutică și educațională a grupului de copii. Cu ajutorul lui au copii au desenat, au scris, au rezolvat exerciții și s-au jucat într-o manieră socializatoare.

Calculatorul a fost utilizat cu dublu scop, în primul rând ca instrument de motivare a participării active și creatoare a copiilor și de a evidenția o manieră specifică de predare a modului de utilizare a calculatorului și a noțiunilor de informatică.

Maniera de lucru a fost experiențial-creativă, creativ-socializatoare. Tehnicile utilizate în ședințele programului au fost: artterapia (desenul, dramaterapia), jocul de rol; povestirea; terapia prin mișcare. Tehnicile au permis experimentarea anumitor trăiri, emoții, sentimente, să se descopere și să-i descopere pe ceilalți, să învețe din experiențele lor, să descopere împreună norme de comunicare eficientă în grup.

Rolul cadrului didactic de sprijin în organizarea grupului de optimizare personală. În calitate de profesor itinerant, am fost și propunător de activități și programe de dezvoltare personală și interpersonală. Am avut rolul de a organiza și desfășura activitățile din cadrul programului, datorită posibilităților de intervenție în educație, consiliere și psihoterapie.

Educația se referă la activitățile de informare cu privire la acțiunile desfășurate de fiecare participant în cadrul grupului de optimizare personală. Activitățile de informare au vizat transmiterea de informații cu privire la particularitățile de dezvoltare ale copilului cu dizabilități intelectuale și aspecte privind utilizarea eficientă a metodelor activ-participative, a mijloacelor audio-vizuale și a calculatorului în desfășurarea activităților.

În concluzie, programul de dezvoltare s-a dovedit valid și permite ajustări flexibile și în raport cu învățarea altor discipline, pentru că scopul este cultivarea capacității de a descoperi înțelege și utiliza mediul fizic, social și cultural în care trăim, cu o minte deschisă și cercetătoare și cu o implicare și participare emoțională și conștientă.

Programul a contribuit la dezvoltarea încrederii în sine, a cooperării cu ceilalți, a respectului pentru ceilalți și a sociabilității. Participarea la ședințele grupului de dezvoltare le-a dat posibilitatea să învețe să comunice mult mai ușor, să aibă inițiativă. Acceptarea necondiționată și lipsa criticilor a dus la inițiativă, și la exprimarea propriilor emoții într-un cadru securizant oferit de grupul de copii. În acest mod copiii au fost ajutați să devină conștienți de propriile resurse și să-și asume responsabilitatea anumitor acțiuni. A apărut o deschidere către ceilalți și o îmbunătățire a conștiinței de sine, a imaginii de sine, o autovalorizare.

Colaborarea în realizarea unor proiecte de optimizare comportamentală care utilizează sprijinirea rutinelor în evaluare prin tehnologie duce la descoperirea unor modalități optime de interacțiune și comunicare. Activitățile din cadrul grupului de dezvoltare au arătat

că nevoia de relaționare, de acceptare și de apreciere din partea ceilalți este mai mare decât dorința de a lucra individual la calculator. Este de remarcat și dorința copiilor de a se semna pe desene, ceea ce însemna dorința de asumare a responsabilității

Pe tot parcursul studiului, s-a observat o creștere a motivației elevului cu dizabilitati pentru învățatură și un progres la anumite materii precum matematica, cunoașterea mediului, cunoașterea și educație pentru sănătate, precum și pentru activitățile sociale și activitățile extrașcolare.

Continuând să exercităm rolul de modelator al intereselor copiilor prin facilitarea accesului la unele valori sociale și domenii ale vieții social – profesionale și cultural – științifice, putem influența favorabil construcția unei aspirații realiste, astfel încât să fie asigurat succesul școlar și profesional. Performanța obținută poate fi privită și din punct de vedere instructiv, al dobândirii de cunoștințe de operare cu acest program de desenare pe calculator, precum și dobândirea de competențe specifice secolului XXI.

Bibliografie:

1. Chelcea, Ilut, Psihosociologia: spre o nouă sinteză. Sociologie Românească, Revista de psihologie, 2003;
2. Gherguț, A. Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Polirom, Iași, 2006;
3. Ionescu, M., Demersuri creative în predare și în învățare, Ed. P.U.C, Cluj-Napoca, 2002;
4. Mitrofan, Iolanda, Orientarea Experiențială în psihoterapie. Dezvoltarea personală, interpersonală, transpersonală, Editura SPER, București, 2000.

Excursia literară – activitate extracurriculară de completare a procesului educativ

Ioana-Nicoleta Rusu

Scoala cu clasele I-VIII Dominic Stanca Orastie

Este tot mai vizibil faptul că, în societatea contemporană, importanța activităților extracurriculare dobândește pregnanță datorită valorii în formarea personalității elevilor.

Mai mult, excursia literară este cea formă de educație care vine în sprijinul diferențierii învățării, stimulând imaginația și creativitatea, spiritul de

inițiativă, reprezentând o formă de educație care contribuie la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor copiilor. Elevii sunt astfel antrenați în activități variate și bogate în conținut, flexibile, care se desfășoară într-un cadru nonformal. Între abordările specifice educației nonformale, excursiile sunt cele care rămân cel mai aproape de sufletul elevilor noștri.

Formele de învățare extrașcolară flexibile în activitatea pe care o desfășor ca profesor de limba și literatura română sunt cenaclurile literare, cercurile de lectură, târgurile de carte, șezătorile literare, spectacolele de teatru, editarea revistelor școlare, organizarea și participarea la simpozioane, sesiuni de comunicări științifice, diverse concursuri de creație, vizitele la muzeele și casele memoriale din cadrul excursiilor literare. Toate aceste activități s-au desfășurat în școală sau în instituții din afara ei: teatre, case de cultură, biblioteci și sunt rodul colaborării și întăririi relației cadru didactic-elev.

Excursia literară este cea formă de educație care vine în sprijinul diferențierii învățării, o metodă intuitiv-activă care îi pune pe elevi în contact direct cu fenomene naturale, lingvistice, etnografice, istorice, economice, urbanistice. După Constantin Parfene, excursia literară nu este doar o „deplasare organizată în natură”. Ea include în traseul ei vizitarea uneia sau mai multor instituții culturale și devine *“o cale prețioasă de receptare a literaturii, de sensibilizare pentru frumosul din literatură și natură, de documentare, de fixare a cunoștințelor de literatură și de cultură generală, de cultivare a sentimentului patriotic, de stimulare a aptitudinilor creatoare ale elevilor”*.

Marilena Pavelescu distinge trei etape în realizarea acestei activități complexe: Pregătirea excursiei (stabilirea obiectivelor și fixarea traseului) prin care profesorul se informează asupra posibilităților pe care le oferă punctele din itinerar pentru a valorifica virtuțile lor educative și pentru a populariza itinerariul. Excursia propriu-zisă este etapa în care se parcurge traseul ales și se ating obiectivele. După expozeul ghidului, elevii pot reveni singuri la exponatele care le-au atras atenția. Ei pot cumpăra diverse suveniruri, precum albume, pliante, ilustrații pentru a fi cuprinse în portofolii la înapoiere. Valorificarea cultural-educativă a datelor și impresiilor se poate lua diferite forme: redactarea de pliante turistice (fotografii, desene însoțite de text), a unor postere, a jurnalului clasei, a jurnalului personal, jurnale de călătorie,

videoclipuri, vizionarea înregistrărilor excursiei, articole cu impresii publicate în revista școlii. Aceasta este ultima etapă de consolidare a sensului, de evaluare și autoevaluare, care este cel mai bine fructificată în cadrul orei de literatură.

Dintre excursiile literare pe care am reușit să le organizăm în cadrul școlii, le amintesc pe cele care au vizat trasele: Orăștie- Cluj-Napoca- Casa memorială George Coșbuc de la Hordou – Maramureș, Orăștie - Casa memorială Lucian Blaga-Lancrăm –Teatrul Prichindel Alba-Iulia, Orăștie- Sibiu- Casa memorială Octavian Goga- Rășinari- Teatrul Gong/ Paltiniș- Orăștie.

Prin intermediul acestor excursii literare, elevii au cunoscut îndeaproape mediul social și creativ al scriitorilor. Casele memoriale vizitate păstrează aerul de epocă în care au trăit scriitorii. Prin prezentarea unor obiecte de mobilier, a ustensilelor de scris, a manuscriselor, obiectelor personale ale scriitorilor, prin fotografii ale familiei, materiale etnografice și de artă populară specifice zonelor vizitate, elevii au descoperit, pe rând, universul scriitorilor studiați la clasă. Vizitarea caselor memoriale a adus în sufletul lor admirația, respectul pentru opera celui care a creat-o, a influențat percepția față de anumite întâmplări, personaje literare, a dus la un contact direct cu opere de artă originale, cu manuscrise. Creațiile lirice au fost receptate cu mai mare ușurință, elevii au dovedit interes față de sursele de inspirație ale scriitorilor (natura, mediul rural, istoria), au înțeles unele noțiuni de teorie literară și au dobândit încredere în redactarea unor creații literare proprii.

Aceste excursii cu un caracter literar predominant, ce reprezintă o componentă educațională valoroasă, au rolul de a oferi copiilor oportunități multiple de recreere, de socializare și, mai ales, de stimulare a imaginației și creativității prin valorificarea potențialului intelectual și al aptitudinilor, astfel fiecare elev își afirmă în mod original personalitatea, devenind receptiv față de frumosul naturii, trecutul istoric.

Privind prin prisma disciplinei predate, excursia literară facilitează:

- capacitatea elevilor de a avea reacții, întrebări față de operele studiate la clasă sau lectura suplimentară;
- crearea unei viziuni proprii despre lumea cărții și propria experiență;

- formularea unor opinii referitoare la propria înțelegere asupra unui text;
- dezvoltarea unei atitudini pozitive față de lectură.

Aș încheia cu un motto sugestiv din lirica blagiană, "Inscripție acoperită de mușchi", pe care îl veți observa vizitând Casa memorială Lucian Blaga din Lancrăm: *"Viața mea!/ O clipă de-ar fi fost să ție/ am întrerupt cu ea/ o veșnicie./ Și-am ispășit cu ea suferinți/ o mie/ Am ispășit cu câte-o bucurie"*.

Este vorba despre bucuria de a împărtăși frumusețea și împlinirea culturală prin experiențele oferite de excursiile literare desfășurate și, să nu uităm că, dintre formele educației nonformale, excursiile sunt cele care rămân cel mai aproape de sufletul elevilor noștri .

Bibliografie:

1. Crăciun, Corneliu, Metodica predării limbii și literaturii române în gimnaziu și în liceu, Ed. Emia, Deva, 2004, p.246.
2. Parfene, Constantin Literatura în școală, Ed. Universității „a. I. Cuza”, Iași, 1997, p.119.
3. Pavelescu Marinela, Metodica predării limbii și literaturii române, Ed. Corint, București, 2010, p.375-377.

Prevenirea abandonului școlar – o prioritate pentru cadrele didactice

Adelita Anoca

Scoala Gimnaziala Romul Ladea, Oravita

Prevenirea abandonului școlar este un proces anevoios, plin de obstacole, însă copiii pe care îi educăm merită aceste eforturi. Dacă încercăm să cunoaștem și să analizăm calitățile și potențialul acestor copii cu risc de abandon școlar, o să vedem că fiecare are ceva bun și acel ceva poate fi valorificat, cu condiția să vrem să evidențiem ceea ce este pozitiv și să nu vedem doar aspectele negative.

Trăim într-o lume în care siguranța este relativă, totul este într-o continuă mișcare, într-o continuă schimbare, valorile sunt ignorate, principiile nu prea mai există și copiii sunt lipsiți de reper. Omul își dorește să obțină multe într-un timp scurt și, dacă se poate, fără prea mult efort. Tot mai des ne confruntăm cu această problemă a abandonului

școlar deoarece, din păcate, unii copii sunt nevoiți să stea departe de părinții lor sau să locuiască doar cu unul dintre părinți, celălalt fiind nevoit să plece în străinătate pentru a întreține familia, ca să nu mai vorbim despre copiii care cresc alături de bunici, frați mai mari sau alte rude.

În acest context social, școala are un rol fundamental în viața copilului pe care își pun amprenta frustrarea, neîmplinirea, neajunsurile vieții, problemele familiale etc. Copiii trebuie să simtă că există un loc unde sunt primiți cu căldură, sunt apreciați, sunt sprijiniți, iubiți și ascultați. De asemenea, este necesar ca ei să fie convinși că viața lor are valoare, să fie conștienți de potențialul și talentul lor nativ și să înțeleagă că responsabilitatea de a le valorifica le aparține.

Copiii au nevoie de modele, însă dacă în familie nu le găsesc, este important să le fie oferite în cadrul școlii prin puterea exemplului care îi determină să îndrăgească un profesor și să îl copieze. Bineînțeles că le putem fi alături ajutându-i să se cunoască foarte bine și să își pună în valoare calitățile.

Acești copii ne pot uimi cu talentul lor nativ în domeniul picturii, de exemplu sau pot avea anumite abilități tehnice, de coordonare, forță fizică, răbdare, aptitudini interpersonale, pot fi atenți la detalii sau pot fi foarte buni la sport, dans sau muzică.

În primul rând, datoria noastră de dascăli este aceea de a descoperi preferințele, gusturile și dorințele lor, pentru ca mai apoi, să îi sfătuim și să îi ajutăm în dezvoltarea abilităților cu care Dumnezeu i-a înzestrat pentru ca, în timp, aceste abilități să se transforme în aptitudini și competențe.

În demersul nostru, o să sesizăm probabil și puncte slabe cum ar fi:

- climatul familial defavorabil care poate îi împiedică de multe ori să învețe sau să își îndeplinească cu succes sarcinile școlare;
- situația financiară dificilă;
- familii dezbinat;
- familii care aparțin etniei rrom și care, după o anumită vârstă, nu le mai permit copiilor să vină la școală pentru că îi căsătoresc foarte devreme.
- repetenția, care pentru unii înseamnă retragerea din viața școlară.

După analiza punctelor tari și a celor slabe, se impune depistarea unor oportunități oferite de educație, care ar avantaja subiecții în mare măsură. Rolul educației

este acela de a oferi societății oameni cu caracter frumose și cu personalități bine conturate. Drept urmare, cadrul didactic are datoria morală de a cunoaște copiii, de a-i ajuta să se cunoască și să se autoevalueze, de a-i sprijini să devină ceea ce își doresc, conștienți fiind de ceea ce sunt în stare. Acești copii cu risc de abandon școlar pot fi implicați în diverse proiecte școlare, în activități extracurriculare organizate cu diferite ocazii. Le putem trasa sarcini pe care știm că ei le pot îndeplini datorită calităților lor și le oferim încrederea de care au nevoie. Astfel, încurajați fiind, vor putea să izbândească, uneori chiar să ne impresioneze și la final vor beneficia de laudele și recompensele noastre. În acest mod, puțin câte puțin, vor ajunge să aibă încredere în ei și să descopere calea spre o viață mai bună.

O altă categorie cu risc de abandon școlar este aceea a copiilor care provin din familii cu o situație financiară precară, care nu le permite deplasarea la școală cu mijloace de transport în comun sau procurarea celor necesare cursurilor. În asemenea cazuri, se pot găsi soluții de genul campaniilor sociale sau a activităților de voluntariat în care chiar subiecții în cauză pot fi implicați și la final ajutați. Bursele sociale și rechizitele oferite la început de an școlar sunt și acestea binevenite.

Amenințările cu care ne-am putea confrunta în aceste cazuri și care ne-ar putea împiedica în a duce la bun sfârșit acțiunea noastră de prevenire a abandonului ar fi:

- intrarea într-un anturaj defavorabil dezvoltării frumoase prin intermediul educației. Pătrunderea în acest anturaj îi poate expune la consumul de droguri, stupefiante, alcool, tutun. Dar și în acest caz putem încerca, sprijiniți de poliție, psiholog, diverse asociații, să prevenim abandonul școlar.
- marginalizare, atitudine de respingere manifestată de colegi;
- încăpățânarea familiilor de a întrerupe procesul de educație al copilului din diverse motive;
- o maladie care împiedică subiectul să își desfășoare activitatea în cadrul școlii.

Prevenirea abandonului școlar nu este un proces simplu, uneori e chiar anevoios, cu numeroase obstacole care trebuie surmontate, dar copiii noștri merită toate aceste eforturi pentru a le oferi șansa de a clădi un viitor mai bun.

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice